

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kéziratok vis- 'Előfizetéseket és hirdetéseket a saadására nem vállalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők.

Angolok a Jegestengeren

Belgrád, július 9.

Valamennyi hadviselő állam között Anglia az egyedüli, amely az európai harctereken egyetlen győzelmet sem tud felmutatni. Semmi sem természetesebb azonban, mint az, hogy ennek ellenére is Anglia az egyedüli ország, amely már a békekötés előtt gondoskodott arról, hogy ebből a világháborúból is hasznot biztosítson magának. Hol rabolt, hol anektált, hol meg más régóta bevált módszereket alkalmazott. Így ült bele Calaisba és Szalonikibe, így anektálta Egyiptomot és így rabolta el a Dardanellák előtt fekvő szigeteket. Anglia azonban, úgy látszik, ezekkel a sikerekkel be nem érheti, amin nincs is mit csodálkoznunk, ha elgondoljuk, hogy a világ valamennyi pacifistája, szociálista- és munkásvezére (tehát a mieink is) együtt fujják a nótát az angol államférfiakról, hogy Anglia csak a világszabadságért, csak a kultúra és civilizáció védelméért és a kis népek szabadságáért fogott és forgat fegyvert.

Anglia önzetlenségének legújabb áldozata a Murman-part és vidéke. Murman-part alatt értjük az Oroszországhoz tartozó Kola félszigetnek a Jeges-tenger felőli partvidékét, mely Norvégiával határos és így Finnországot a tenger felől elzárja. A partvidék bővelkedik alkalmas kikötőhelyekben és az egész évben a golfáramlat folytán jégmentes. Ez készítette Oroszországot arra, hogy Arkangelszk mellé itt is szerezzen magának kikötővárost. Ez a kikötőváros Alexandrovszk a Murman-öbölben. Az angolok már a háboru kitörése óta megvetették itt lábukat. Hadihajóik állandóan itt horgonyoztak és itt bonyolították le Oroszországgal való forgalmuknak javarészét. Finnország már évekket ezelőtt arra kérte Oroszországot, hogy a két országnak határát akként igazítsák ki, hogy Finnország tengerparthoz jusson. Oroszország ezt meg is ígerte, de az ígéretet csak Leninék váltották be akkor, amikor Finnországban a vörös gárda ragadta magához a hatalmat. Ezt a hatalmat használta ki a Murman-öbölben partratott angol legénység, amely csatlakozott a finn vörös gárdához és mélyebbre hatolva a finneknek átengedett országrészbe, elfoglalta Pelsenga városát, amely Alexandrovszktól

nyugatra már 100 kilométernyire fekszik. Az angolok itt köztársaságot akarnak létesíteni, természetesen angol proktorátus alatt.

Ha Anglia véglegesen megveti itt a lábát és megvalósítja terveit, akkor Finnországot újból elvágja a tengertől, a most félig-meddig ellenséges Oroszországot megfosztja egyetlen, az egész évben használható tengeri kikötőjétől, ellenőrzi Arkangelszk kikötőjét a maga közeporosz és szibériai vasúthálózatával.

Ezenkívül közelebb írkozik Svédországhoz és Norvégiához is, amelyeket így könnyebben használhat fel majd a maga céljaira. Sőt az sincs kizárva, hogy innen közvetlen összeköttetést létesítsen a maga számára Oroszország ázsiai területeivel és még Indiával is. Mindezeket a célokat az angol politika ma nem nélkülözheti, de az angol gazdasági érdekek sem türik el azt, hogy Oroszország kivitele angol ellenőrzés nélkül bonyolítottassék le. Hogy egyebet ne említsünk, például az orosz nyers és feldolgozott fa az angol iparra egyenesen életkérdés. Anglia tehát már most gondoskodik arról, hogy egy ellenséges Oroszország kivitelét ellenőrizhesse és irányíthassa, mert e nélkül a háboru után újra kifejlődő szabad versenyben az angol ipar elveszti versenyképességét. De az angol kivitel sem nélkülözheti Oroszországot, a Balkánt, sőt még a központi hatalmakat sem. Az entente államférfiai ma ugyan fennen hangoztatják a háboru utáni gazdasági harcot, de különösen Anglia jól tudja, hogy ipari termékeit kizárólag csak szövetségeseknél elhelyezni képtelen.

Látnivaló, hogy Finnországnak, Oroszországnak és a központi hatalmaknak egyformán életbevágó érdeke az, hogy Angliának ezt a legújabb rablóhadjáratát siker ne koronázza. El lehetünk készülve rá, hogy rövididőn belül a Murman-part és vidéke angol-német-finn és orosz harctérré fog átváltozni. Reméljük azonban, Angliát itt sem fogja elhagyni hadi balszerencséje. Anektálni, rabolni, hódítani eddig ott tudott, ahol félvad vagy teljesen civilizálatlan népekkel állott szemben. Itt más ellenség elé fog kerülni és a finnek talán elkerülik azt a sorsot, hogy a cár körmei közül az angolok talpa alá kerüljenek.

A képviselőház ülése.

A képviselőház folytatta a választójogi javaslat tárgyalását. Az ülés iránt nagyobb érdeklődés mutatkozott, mert hire járt, hogy gróf Andrássy Gyula és gróf Tisza István fel fog szólalni.

Szász Károly elnök kevéssel 11 óra előtt nyitotta meg az ülést.

Wekerle Sándor, mint belügyminiszter, beterveztette a m. kir. államrendőrség szervezéséről szóló törvényjavaslatot azzal, hogy a Ház előzetes együttes tárgyalás céljából adja ki a közigazgatási és pénzügyi bizottságnak.

Gróf Bethlen István félreértett szavainak helyreigazítása címén szólalt fel.

Következett a választójogi javaslat vitájának folytatása.

Szilágyi Lajos (munkapárti) a katonák választójogáról beszél. A katonák választójogának kérdését nem a háboru vetette fel. Csak a háboru után lett volna szabad tárgyalni a katonák választójogáról szóló javaslatot, mert ha most valami jogcímet elfogadunk, önkéntelenül befolyásolja ez a parancsnokságokat, amelyek a katonákat a jogcímehez juttatják. A katonai jogcimek, eltérőleg a polgári jogtól, csupán rendeleten alapulnak és így a magyar polgári jogokat katonai parancsnokságok szűkíthetik, vagy tághatják.

A katonai szolgálatnak annyi különböző fajtája van, hogy azt igazságosan és arányosan jutalmazni csak plurális választójoggal lehetne. A Károly csapatkereszt és a választójog együtt is kevés a nemzeti hála lerovására.

Egy hang balról: Azért ne adjuk meg?

A harctéren küzdő hős katonák többet és mást várhatnak tőlünk. A keresztet egyedül és kizárólag azért alapították, hogy az életveszélyes helyen is megfordult katonákat külsőleg is megkülönböztessék. A Károly-csapatkereszt nem értelmiségi, bátorsági, megbízhatósági vagy becsületességi fokmérő és nem azonos a Károly-csapatkereszt katonai fogalma a hős katonai fogalmával. Innen ered, hogy a legközelebbi napokban a sebesültek és betegségben megrokkantak számára külön érmet fognak rendszeresíteni. Ezt az érmet a választójogi jogcimek közé szintén fel kell majd venni. A hadifogságból hazatért katonákra vonatkozólag a hadvezetőség az egész alapszabályt megmánsítja. Éppen ma van ebben az ügyben Bécsben tanácskozás. Van-e ott valaki, aki a tervezett módosításokat a magyar ember politikai jogosultsága szempontjából befolyásolja?

Gróf Andrássy Gyula.

Ezután gróf Andrássy Gyula szólalt fel.

Kijelenti, hogy a jelenlegi parlament már túlélté magát. A kormány olyan csonkításokat végzett a választójogon, hogy a javaslat most már nem kell senkinek se. A részletekkel most nem kíván foglalkozni, egyedül csak a nők választójoga miatt szólal fel. A nőknek meg kell adni az aktív és passzív választójogot. Polemizál Szilágyival, majd kijelenti: a háboruban mindig az volt az álláspontja, hogy a házfelosztást lehetőleg kerülni kell, de ha az ország érdeke kívánja, feltétlenül el kell rendelni. Egy pillanatra sem szabad elhomályosítani azt a tényt, hogy Ő Felségének joga van a Házat bármikor felosztani. Majd szól a sztrájkokról, annak okairól, polemizál Tiszával s végül kijelenti, hogy a javaslatot nem fogadja el.

Gróf Tisza István.

Ezután gróf Tisza István beszélt a javaslatához. Mielőtt a javaslatra áttérne, néhány fontos kérdéstről kíván nyilatkozni. A házfelosztást illetőleg alkotmányjogi tekintetből a választás háboru alatti lehetetlenség. Polemizál Andrássyval, védi a munkapártot gróf Apponyi Albert azon vádjával szemben, hogy a munkapárt kapitalista és társadalomellenes. A magyar hadsereg kérdésében a munkapárt álláspontját tartja gyümölcsözőnek. Gróf Apponyi nemzetiségi politikájáról szólva, kéri a kormányt nyújtson be törvényjavaslatot a nemzetiségi iskolák államosítása érdekében. Engedelmet kér, hogy beszédét a délutáni ülésen folytathassa.

A délutáni ülés.

A délután fél 5 órakor folytatott ülésen gróf Tisza István a magyar nyelv érvényesüléséről beszél. Kéri, ha a magyarul tudás kelléke a javaslatba kerül, az az első paragrafusnál vétessék fel. Statisztikai adatokkal igazolja, hogy a 6 elemi kelléke a 4 elemnél jobban szolgálja a magyarság érdekeit. Az ipari munkások meg lehetnek és meg is vannak elégedve a javaslattal, napról-napra úgy látja, hogy a megegyezésbe az egész ország belenyugodott. A legutóbbi sztrájkot Andrássy működése is segítette.

Gróf Andrássy: Rágalom!

Hadik: Nem igaz!

Gróf Tisza: Azt nem tudja, hogy kívánta-e Andrássy a sztrájkot, de kénytelen azt állítani, hogy Andrássy beszédeivel, cikkeivel növelte a munkások keserűségét. Legutóbbi időkben három nagy sztrájk volt s ezeknek egyike sem a választójogért folyt. A javaslatot elfogadja.

Andrássy kontra Tisza.

Gróf Andrássy Gyula személyes kérdésben visszautasítja Tisza azon vádját, hogy ő a sztrájkot szította. A sztrájk oka a kormány politikája, Tisza személye volt, aki most is banálisnak mondta a munkások sztrájkját.

Gróf Tisza István személyes megtámadtatás címén felel Andrássynak. Beszéde közben nagy zaj támad, mire az elnök Fényes Lászlót, Huszár Károlyt rendreutasítja.

Létay Ernő felszólalásában kéri gróf Tisza Istvánt és gróf Andrássy Gyulát, hogy fegyvereiket ne használják egymás ellen, hanem fogjanak össze az ország érdekében. A választójogról beszélve kijelenti, hogy a javaslatot nem fogadja el.

Ülés vége este 8 órakor.

Két napos városi közgyűlés.

Mit tárgyal a törvényhatóság.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága holnap, szerdán délután tartja július havi közgyűlését. Előreláthatólag legalább is két napos lesz a közgyűlés, mert nem csak az nyújtja el a tanácskozást, hogy harminc tárgy kerül a törvényhatóság elé, hanem még inkább az nyújtja el még jobban a tanácskozást, hogy sok nagyfontosságú kérdés van, amelyeknél hosszabb viták várhatók.

Mindjárt a gyűlés elején kerül tárgyalás alá dr. Medvigy Gábor és több bizottsági tag indítványa, hogy az ellenségeink által királyné Ő Felségéről terjesztett bűnös rágalommal szemben a törvényhatóság hódolatteljes bizalmát nyilvánítsa a királyné iránt.

Bizonyára élénk felszólalások lesznek a nagyváradai Feministák azon kérelmének, hogy a nők választójogának törvénybe iktatásáért írjon fel a képviselőházhoz a város.

A kenyérgyár kérdésénél szintén lesznek felszólalások s még nagyobb vita várható a rendőrkapitányok és fogalmazók nagyobb fizetési osztályba sorozásának kérdésénél.

Ugyancsak tárgyalásra kerül végre a város sanyaru helyzetben levő nyugdíjainak és azok árvái és özvegyeinek háborus segélye, amely már évek óta húzódik.

A közgyűlés tárgyszószózata különben a következő:

1. A polgármester havi jelentése.
2. Törvényhatósági biz. tagok indítványa a királyné Őfelségével szemben hódolatteljes bizalom nyilvánítsa ügyében.
3. Trencsén vármegye közönségének pártolás végett megküldött felirata a lelkészkező papság részére a tisztviselőket megillető kedvezmény megadása tárgyában.
4. A feministák nagyváradai egyesületének kérelme a női választójog törvénybeiktatása iránt felirat intézése tárgyában.
5. A tanács javaslata a hadapród iskolában megüresedett alapítványi helyek betöltése ügyében.
6. A tanács javaslata egy városi kenyérgyár felállítására tárgyában.
7. A tanács javaslata az őrléseknél felszámítható porlasi és koptatási százalék maximumának megállapítása ügyében.
8. A tanács javaslata özv. Rimanóczy Kálmánnal a kertvárosban az 5060 hr. számú ingatlan átírása tárgyában kötött szerződés jóváhagyása tárgyában.
9. Tanács javaslata Back Károly és társának a tűzifaszállítási szerződésből kifolyólag ellenük indított per egyezségi uton leendő hatályon kívül helyezése tárgyában.
10. A tanács javaslata a családi pótlék szabályrendelet módosítása tárgyában.
11. A tanács javaslata a m. kir. belügyminiszter ur leirata alapján a közigazgatási tisztviselők és alkalmazottak ruhabetérítési segélyének megállapítása ügyében.
12. A tanács javaslata a nem szoros értelemben vett közigazgatási alkalmazottak részére ruhabetérítési segélymegszavazása ügyében.
13. A tanács javaslata a nyugdíjas nem szoros értelemben vett közigazgatási alkalmazottak és ezek özvegyei és árvái részére háborus segély megállapítása ügyében.
14. A tanács javaslata Jánossy Gyula és társai rendőrkapitányok a 8 ik fizetési osztályba leendő sorozás és ruha általános megszavazása iránti kérelmük tárgyában.
15. A tanács javaslata Fluck Ferenc és társai fogalmazóknak állás átszervezése iránti kérelme ügyében.
16. A tanács javaslata a rendőrlégénység megjutalmazása tárgyában.
17. A tanács javaslata özv. Csóra Györgyné földbérlet átruházás iránti kérelme ügyében.
18. A tanács javaslata Katona Mihály és tár-

sainak az őssi temetőben egy közkut felállítására ügyében hozott tanácsi véghatározat megváltoztatása iránt beadott kérelme tárgyában.

19. A tanács javaslata Mándoki G. zeneak. növ. segély iránti kérelme ügyében.
20. A tanács javaslata Tóth Gyula nyugd. főgépész kegydíj iránti kérelme ügyében.
21. A tanács javaslata Kopócsi Endre városi számtiszt nyugdíjazása tárgyában.
22. A tanács javaslata Balogh Viktor nyugdíjazása ügyében.
23. A tanács javaslata özv. Kúzdly Kálmánné nyugdíjösszegének megállapítása tárgyában.
24. Szeiler József főgépész kérelme nyugdíjogosultságának megállapítása tárgyában.
25. Dr. Omacht Viktor községi kötelekbe való felvétele iránti kérelme.
- 26—30. Fizetési előleg és szabadság iránti kérelmek.

Városi étkező a tisztviselők részére.

Olcsó ebéd és vacsora.

Már régi terve Lukács Ödön főjegyzőnek, hogy amint Városi konyhát állított fel a szegényebb néposztály számára s Munkás-étkezdét a munkások részére, ahol a mai nehéz élelmezési viszonyok között jó ebédet szolgálnak ki csekély összegért, — a legjobban támogatásra szoruló tisztviselők részére is gondoskodjék megfelelő intézményről, ahol a tisztviselők jutányos árért étkezhessenek.

A terv kivitele azonban sok nehézségbe ütközött, mert nagy rizikóval járó vállalkozásról lévén szó, alapos számítást kellett tenni, mielőtt a terv megvalósításához fogtak volna.

Most azonban teljesen elő van készítve a dolog s Lukács Ödön tegnap már referálta az ügyet a városi tanácsban.

A tisztviselők étkezdéjét, amelyben azonban nemcsak kizárólag tisztviselők étkezhetnek, a Fekete Sasnak a munkás étkeзде felett levő felső éttermében rendeznék be s Somhegyi volt vendéglőssel már megegyeztek a berendezés egy részének az átvételére.

A tervezet szerint a déli ebéd: leves, főzelék, pecsenye és tészta 6 korona 30 fill. volna.

A vacsora két fogásból állana, terítékenként 2 K 30 fillér összegért.

Gondoskodás történék arról is, hogy az étkezők mérsékelt mennyiségben sört és bort is kapjanak, ha kívánják.

A konyha vezetése kitűnő, kipróbált vezetés alá kerülne, amennyiben sikerült arra Éltő Jánosnét megnyerni, aki ez időszerint a Munkás étkezdét nagy megalégedésre vezeti.

A városi tanács helyesléssel vette a főjegyző előterjesztését, azt elfogadta s a helyiség kibérlésére a felhatalmazást megadta.

Erre az intézményre igen nagy szükség van s valóságos jótétemény lesz a mai drágaság mellett a szegény tisztviselőkre, mert manapság a vendéglőkben nem bírják megfizetni a horribilis díjakat. De éppen a kevés pénzű, intelligens tisztviselők érdekében célszerű volna, ha pl. kevesebb pénzért délben tészta nélküli ebédet és este csak egy félét is kiszolgálának kisebb összegért. Végre is még a jó időben sem étkezett minden tisztviselő vacsorára két tál ételt.

Ezek azonban részlet dolgok, amiket később is el lehet intézni, a fő, hogy legujabb városi étkezde létesül, amiért a tisztviselők csak hálás elismeréssel lehetnek Lukács Ödön iránt.

Az új hatósági étkező már augusztus elején megnyílik.

Jön a második ruhaszállítmány.

A női köztisztviselők is kapnak ruhaszövetet. A rokkant szabókat munkához juttatja Verner Kálmán.

A köztisztviselők ruháit a Népruházati Bizottság rendeletéhez képest szétosztották. Nagyváradon 51 első, 102 másodosztályú s 237 harmadosztályú ruhát adtak ki Verner Kálmán, Németh István, Vámosy Mihály és Bolkis Viktor dr. utalványára, Biharmegyében pedig 40 első-, 80 másod- s 186 harmadosztályú ruhát.

Most fejeződött be az összeírás a második ruhakiosztáshoz. Ez kedvezőbb lesz, mint az első, mert 2 elsőosztályú ruha után 5 másodosztályú s csak 3 harmadosztályú ruhát küld a bizottság (ezelőtt 1 elsőosztályúval 2 másod-, 3 harmadosztályú járt együtt.) Ezenkívül most kapnak először a női közalkalmazottak ruhát: 25 százalék kap nyári bluzszövetet, az árát később állapítják meg, újabb 25 százalék pedig gyapjuszövetet, amelyből az 1. osztályúnak métere 31 K 50, a másodosztályúnak 26 K 50 fillér lesz, a harmadosztályúnak métere 21 és 15 korona 75 fillér. Kap 60 elsőosztályút és 40 másodosztályút. Az összeírást Verner Kálmán árvaszéki elnök végzi s Malatinszky Lajos főispán revideálja a munkálatokat, azután felterjeszti a Népruházati Bizottsághoz.

A második kiosztásnál reperálni lehet az első alkalommal elkövetett azon hibát, hogy szakembert nem alkalmaztak, aki ingyen méreteket vett volna a jogosultakról. Így történt, hogy nem adva meg a kellő méreteket, több kistermetű emberre való ruha érkezett, mint nagyra, a kisebbek 20 százalék, a nagyobbak 2 százalékot tesznek. Természetes, hogy a kis ruhákból nem lehet nagyot készíteni s ezek ott maradnak a kistermetűek ryán vagy elviszik ugyan a jogosultak, de mert használni nem tudják, magas áron eladják az olcsó ruhát. Megmaradt vagy 80 ruha, amelyet a tisztviselők nem használhatnak. Ezenkívül az a kérdés is tisztázatlan, hogy mi lesz a gyermekruhákkal s különösen mi lesz a télikabátokkal, mert ezekről semmit se hallani.

A Népruházati bizottság azonkívül, hogy újabb ruhákat küld Nagyváradra, elhatározta, hogy a rokkant szabókat munkához juttatja. Felhívta ezért a vármegye Hadigondozóját, hogy több rokkantból vállalkozó csoportot alakítson, ahol lehet s ezeknek adassa ki a szabómunkálatokat, esetleg varróműhelyeket állíttasson fel az Országos Hadigondozó költségére.

Verner Kálmán elnök a hadigondozó nevében felhívta a járási hadigondozók elnökeit, hogy írják össze a rokkant szabókat, s névszerint is jelentsék be őket. Ezeknek most munkát szerez a hadigondozó, első sorban a köztisztviselők ruházati munkátaikat.

Visszavert támadások a Somme partján.

Berlin, július 9. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. A La-Basse-csatornától délre több ízben megismételt részleges támadásokat, a Somme északi partján pedig erős ellenséges előretöréseket visszavertünk. A tüzérségi harc a szakaszon élénk maradt és este a Somme mindkét partján időnként nagy hevességre fokozódott.

A német trónörökös hadcsoportja. — Autheuiltől nyugatra, Noyontól délnyugatra ma reggel heves tüzelés után helyi jellegű ellenséges támadások feléledtek. A Villers-Cotteci erdő szélén a franciák részleges támadásai a mi terepünkön meghiusultak.

Tegnap 18 ellenséges repülőgépet lőtünk le.

Billik hadnagy 23 és 24, Friedrich hadnagy 21. légi győzelmét aratta. Ludendorff, első főszállásmester.

Olasz fronton nincs különös esemény.

Budapest, július 9. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

Az olasz arcvonalon nincs különös esemény.

Délnyugati harctér:

Albániában a Vojusán át előretörő ellenséges erők nyomása tartós. Morattól dél, nyugatra harcok folynak. A harcokkal kapcsolatban a franciák tért nyertek a Devoli felső folyásánál.

A vezérkar főnöke.

Semleges államok manifesztuma a békéért.

Budapest, július 9. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: Ujabb ismét megerősítést nyert az a hír, hogy a semleges államok a világháború negyedik évfordulója alkalmával manifesztumot intéznek a hadviselő államok kormányaihoz, melyben a háború befejezésére szólítják fel őket.

A szibériai köztársaság Amerikához csatlakozott.

Budapest, július 9. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról jelentik, hogy a szibériai köztársaság kijelentette, hogy elszakadtnak tekinti magát a moszkvai köztársaságtól és csatlakozik az Amerikai Egyesült Államokhoz.

Ujabb német offenzíva előtt.

Budapest, július 9. (Saját tudósítónktól.) Hervé írja a Victorréban: Közvetlenül a németek újabb offenzívája előtt állunk. A hadvezetőségnek kötelessége, hogy figyelemmel legyen Chateau-Thierry, Reims és az Arragonokban meginduló eseményekre.

A moszkvai zendülést elnyomták.

Budapest, július 9. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: Egy orosz szikratávirat jelent, hogy a baloldali forradalmi szociálisták fölkelését Moszkvában elnyomták. Több száz letartóztatás történt.

Kerenszki megerősítette az antant és Oroszország szerződéseit.

Budapest, július 9. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: A Dily Mail írja: Kerenszki újra megerősítette az antantnak Oroszországgal kötött szerződéseit, ami a politikai helyzet megváltozását vonja maga után.

Párisi lap Mirbach meggyilkolását Németországnak tulajdonítja.

Budapest, július 9. (Saját tudósítónktól.) Bernből jelentik: A Petit Parisien írja: Mirbach grófot azért ölték meg, hogy ezzel Németországnak alkalma legyen arra, hogy Moszkvát német csapatok szállják meg.

Pétervárra négy napig nem érkezett élelem.

Budapest, július 9. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: Az entente mindent elkövet, hogy a bolsevik kormányt megbuktassa. Nem riadt vissza még attól sem, hogy mesterségesen éhínséget idézzen elő és ezzel fokozza az elégedetlenséget, hogy azután az elégedetleneket egy jeladásra az ellenforradalom táborába szólítsa. Pétervár négy napig mindennemű élelmiszert szállítmányok nélkül állott, mert a vasuti hivatalnokok különböző állomásokon lekapcsolták az élelmiszerral érkező vonatokat.

Hódolat a királynénak.

A tanács javaslata.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának több tagja indítványt nyújtott be a város törvényhatóságához, amelyben indítványozzák, hogy a magyar királynőről terjesztett rágalmozó valótlan híresztelésekkel szemben Nagyvárad város törvényhatósága hűségét és ragaszkodását hódoló feliratban fejezze ki s a feliratot küldöttség juttassa el az uralkodó párhoz.

Tegnap tartott ülésében foglalkozott az indítvánnyal az állandó választmány s elhatározta, hogy hosszabb javaslatot terjeszt a holnapi közgyűlés elé.

Ebben rámutat, hogy az entente gyilkos háborút indított a központi hatalmak s közöttük az ezeréves Magyarország ellen. Az entente hatalmak látva, hogy sem gazdaságilag sem katonailag legyőzni bennünket nem tudnak, céljuk elérésére nemtelen fegyverhez folyamodtak.

Felbérelt hitvány bérencek által — úgy mond a javaslat — lopva és alattomban felséges királynénkat és a királyi családról rágalmozó terjesztettek, hogy Magyarország belső ellentálló erejét és a koronához való törhetetlen ragaszkodását meglazítsa és gyönjítsse. A hitvány rágalom célját el nem érte. Majd így folytatja a javaslat:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság! Katonáink a választ már megadták a fegyverekkel, meg kell adni a választ a polgári társadalomnak is. Meg kell tudni az egész világnak, hogy a magyar nemzet erkölcsi felfogása, gondolkodása és érzése sokkal fejlettebb és tisztultabb, semhogy ilyen alattomban és lopva terjesztett és aljas rágalmozókkal ellentálló erejét és királyi hűségét — csak a legkisebb mértékben is gyönjíteni lehetne.

Tudtára kell adnunk ellenségeinknek, hogy vitéz katonáinkkal egyaránt a nagy idők komolyságát belátva nemzetünk sorsdöntő óráiban, akarattal és tettben szeretett királyunkkal még jobban összeforrvá rendületlenül, erős hittel és bizalommal küzdünk és tartunk ki szent és igazságos ügyünk mellett a végső győzelemig.

Eppen ezért a városi tanács úgy véli, hogy az indítványt tevők a törvényhatósági bizottság és a város egész közönségének lelkes együttérzését és óhaját juttatják kifejezésre, miért is tisztelettel javasoljuk a tek. Törvényhatósági bizottságnak, méltóztassék határozatilag kimondani, hogy Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága hódolatteljes hűségének és benső ragaszkodásának ünnepelesen, hódoló felirat alakjában ad kifejezést, a feliratot küldöttség útján juttatja el a felséges királyi párhoz.

Elismerés Márkus János hegybírónak

A hegyközség közgyűlése.

Márkus János hegybíró 36 évi szolgálat után, 91 éves korában Nagyvárad város nyugdíjazta s a közgyűlés érdemeit jegyzőkönyvében örökítette meg.

Nagyvárad város hegyközsége most tartott közgyűlésén vett búcsút derék hegybírójától, aki majdnem négy évtizeden át viselte sok fáradsággal járó hivatalát, öszszetett, fáradhatlan buzgósággal és hozzáértéssel.

A közgyűlésen Major Lajos hegybíró-helyettes jelentésében emlékezett meg Márkus János nyugalomba vonulásáról s a

nagyvárad hegy érdekében kifejtett nagy érdemeiről.

Székely Sándor elnök meleg szavakban ecsetelte a távozó hegybíró egy emberöltőre terjedő kiváló munkásságát. Márkus János akkor lépett a hegyközség szolgálatába, mikor a filoxéra pusztítása tönkre tette a szőlőket. Fáradhatlan tevékenységgel, buzditással mozdította elő a nagyvárad hegy rekonstrukcióját. Azóta is fáradságot nem ismerve, dolgozott a hegy fejlesztésén. Indítványozta, hogy a hegyközségtől eddig kapott évi járulékot továbbra is adja meg a hegyközség a nyugalomba vonult kiváló férfinak.

Elnök indítványát egyhangulag elfogadták.

Dr Molnár Imre, mint hosszú ideig volt elnök, legilletékesebb, hogy Márkus János érdemeit méltassa. Az eddigi járulékot mint kegydíjat adják meg továbbra is, továbbá indítványozza, hogy 36 éves példás érdemeiért a hegyközség elismerését jegyzőkönyvbe iktassa. Indítványát azzal indokolja, hogy midőn a filloxera a szőlőket elpusztította, a Márkus János hegybíró tanításának, buzditásának köszönhető s az ő közreműködése mozdította elő, hogy a hegy ma ismét virágzik s az elmúlt évben 5—6 milliót kaptunk a hegy terméséből. A hegy rekonstrukciója az ő érdeme. Azt sem hagyhatja említés nélkül, hogy 48 ban Görgey alatt mint honvéd küzdött a hazáért. Példás, munkás életet élt és 91 éves koráig lankadatlanul dolgozott.

Az indítványt éljenzéssel elfogadták.

Dr Molnár Imre igazi lelkiörömet érez, hogy egy ilyen ügyet a törvényhatóságban is eredményre vihetett.

Ezzel a közgyűlés véget ért.

*

A közgyűlés határozatából dr Doszpoly Dezső hegyközségi jegyző meleghangú, igen szép átiratba foglalta a közgyűlés határozatát, amelyet Márkus Jánosnak átnyújtottak.

Törvényjavaslat államrendőrség szervezéséről.

Wekerle Sándor miniszterelnök mint belügyminiszter, ma törvényjavaslatot terjesztett a képviselőház elé, amely magyar királyi állami rendőrség szervezéséről intézkedik. A javaslat régi óhaj teljesülését jelenti és megvalósítja azt a régóta hangoztatott követelést, hogy közbiztonsági és közigazgatási szempontból államosítsák a nagyobb helységek rendőrségét, ami most meg is fog történni.

A javaslat szerint a budapesti m. kir. államrendőrség nem kerül az új törvény rendelkezése alá, ellenben a határrendőrség és a fiemei rendőrség beleolvad a magyar királyi állami rendőrségbe, a melyet a törvény alapján megszerveznek és amely az összes törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsú városokban életbe lép. A belügyminiszter azon kívül még egyes községekben és községi csoportokban is felállítja az állami rendőrséget.

A javaslat szerint központi nyomozó hatóságot és azonkívül országos nyilvántartó hivatalt fognak szervezni és a belügyminiszter elrendelheti, hogy ott, ahol állami rend-

őrség működik, bejelentő hivatalt állítsanak fel.

Az államrendőrség mindenütt közbiztonsági, igazgatási és rendőrbíráskodási hatáskört fog betölteni, a rendőrtiszteket a VI. rangosztálytól felfelé a király, azon alul a belügyminiszter nevezi ki. Az őrszemélyzet tagjait a kerületi főkapitány nevezi ki. A belügyminiszter minden alkalmazottat szolgálati érdekekből áthelyezhet.

Mihelyt a törvény életbelép és mihelyt valamely városban megtörtént az állami rendőrség megszervezése, a jelenlegi községi vagy egyéb jellegű rendőrszemélyzet rendelkezési állapotba kerül és az államrendőrség fegyelmi hatósága alá jut. Az átmenet ideje alatt előléptetésnek, kinevezésnek vagy külön jutalomnak helye nincs.

A jelenlegi rendőri személyzetből az új törvény alspján csak azokat fogják kinevezni, a kik a javaslat indokolása szerint hivatásuk magaslatán állanak és rátermettségüket már bebizonyították. Az állami szolgálatba át nem vett személyzetet nyugdíjazták.

A városokban az államrendőrség élén rendőrkapitányok állanak, a kik elsőfokon fogják gyakorolni a rendőri bíráskodást. Több kerületi rendőrkapitányság élén a kerületi kapitány áll, a ki másodfokon gyakorolja a rendőrbíráskodási jogot. Legfelsőbb fokon az ország egész területén a belügyminiszter gyakorolja az összes rendőrhatalmási jogokat.

HIREK

* Malatinszky Lajos főispán tegnap Aradra utazott, ahol kormánybiztosi teendőket végez.

* A leánygimnáziumra megegyezett a város a miniszteri biztossal. A nagyvárad leánygimnázium ügyében dr Vass Bertalan tankerületi főigazgató, miniszteri biztos és Rimler Károly polgármester között megtörtént a végleges megállapodás. E megállapodás szerint két tanári állás betöltésére, ha az intézet teljesen ki lesz fejlesztve 8 osztályúra, az ajánlási jog biztosítva lesz a városnak. És pedig egy természettani és egy földrajzi és egy matematikai és nyelvészeti állásra. Köteles a város az első hat évben a fűtési és nagyakaritási költségeket viselni, azután az állam veszi át ezeket a terheket. A városi tanácsban tegnap tett előterjesztést a megállapodásról. A tanács a megegyezést, amelyet a polgármester aláírt, beterjeszti a városi közgyűlés elé, mint póttárgyat.

* A VIII. hadikölcsönjegyzés határidejét meghosszabbították. — A pénzügyminiszter a hadikölcsönjegyzésnek július 11-ig bezárólag megállapított határidejét meghosszabbította július 24-ig bezárólag. A meghosszabbított határidőben az aláírási ár 100 korona névérték után 91 korona 90 fillérben van megállapítva.

* A nemzeti munkapárt ma délután 6 órakor a Kereskedelmi Csarnokban párttervezetet tart, melyre a párttagokat tisztelettel meghívja dr Hoványi Géza elnök.

* **A hustalan napok visszaállítása.** A hadsereg állatszükségletének fedezésére a földművelésügyi miniszter újabb állat rekvirálást rendelt el. Az eredeti terv szerint minden három hónapban az 1917. évi állatszám-lálás statisztikájában feltüntetett állatlétszám két percentjét követelték a vármegyéktől. A szerencsétlen módszerrel azonban amit követtek, ezt a mennyiséget nem tudták feihajtani, most azután az állotállomány kimé- lésére a földművelésügyi miniszterium tervbe- vette a hustalan napok visszaállítását. A gazdaközönség részéről több hustalan nap elrendelésére kérték a minisztert, minék be- hozatalára a földművelésügyi miniszterium illetékes osztálya már tervezetet dolgozott ki. Ha a katonaságra is kiterjesztik a hus- tilalmat, úgy minden hustalan nap három- százötven darab marha megtakarítását je- lenti.

* **A kamara új másodtitkára.** Dr. Oláh Bélát a kassai kereskedelmi és iparkamara segédtitkárát tudvalevőleg a nagyvárad ke- resk. és iparkamara meghívta a másodtitkári állásra. A kiváló szakférfiu állását a nagy- várad kereskedelmi és iparkamaránál már elfoglalta s dr. Sarkadi Lajos titkár távolléte folytán a kamara ügyeinek a vezetését át- vette.

* **A megyei hadsegélyző bizottság** tegnap Keszthelyi Zoltán főjegyző elnöklé- sével ülésezett. Jelenvoltak: Karácsonyi Já- nos dr. c. püspök, Nyisztor Adorján új fő- szolgabíró, Korbély József, Tatár Zoltán, Olasz József és Fekete Imre számtanácsos. Több száz fellebbezést intéztek el, jórészt kedvezően. Jegyző volt Pallay Béla dr.

* **Kühlmann lemondását elfogadta a császár.** A Wolf-ügynökség jelenti: Megbízható helyen híre jár, hogy a császár elfogadta Kühlmann külügyi államtitkár lemondását. Utódjára vonat- kozólag döntés még nem történt.

* **A biharvármegyei és nagyvárad ujságírók egyesülete** szerdán délután 3 óra- kor a városháza bizottsági termében rend- kívül fontos ügyben értekezletet tart, amelyre a tagokat ezuton hívja meg Fehér Dezső elnök.

* **Hivatali előléptetések.** A hivatalos lap legutóbbi száma közli, hogy a pénzügy- miniszter Kun Arthur nagyvárad pénzügyi fogalmazót a IX. fizetési osztályba pénzügyi segédtitkárrá és Jeszenszki Zsigmond segéd- titkárt a VIII. fizetési osztályba pénzügyi tit- kárrá nevezte ki.

* **Az ingatlan forgalomhoz hatósági engedély szükséges.** A hivatalos lap leg- utóbbi száma közli a földművelésügyi minis- ter rendeletét, mely az ingatlan forgalmát az ország egész területén hatósági engedélyhez köti Budapest és Fiume területét kivéve. Az ingatlan forgalma ezután meg lesz kötve, amennyiben az ingatlanok elidegenítéséhez és tíz évet meghaladó időre bérbe vagy haszon- bérbeadásához hatósági hozzájárulás szükse- ges az egész országban s így Nagyváradon is. A hatósági hozzájárulás kérdésében dön- tésre hivatott szerv a Baja, Pancsova, Sza- badka, Temesvár, Ujvidék és Zombor tör- vényhatósági joggal felruházott város terüle- tén fekvő ingatlanokra nézve a nagyvárad miniszteri kirendeltség, Nagyvárad területén fekvő ingatlanokra a közigazgatási bizottság gazdasági albizottsága a döntésre hivatott szerv.

* **Nedeczky Ferenc ezredes.** A hivata- los lap legutóbbi száma közli, hogy a király Nedeczky Nedeczky Ferenc alezredest ezre- dessé nevezte ki. Nedeczky Ferenc mint hu- szárkapitány hosszú ideig szolgált Nagyvá- radon és az uri társadalom közkedvelt alakja volt.

* **Dr. Gyarmathy Viktor előléptetése.** A király dr. Vargyasi Gyarmathy Viktor ki- rályi tanácsosi címmel és a VI. fizetési osz- tály jellegettel felruházott pénzügyi tanácsost, pénzügyigazgatóhelyettest a VI. fizetési osz- tályba nevezte ki.

* **Szterényi bárói méltóságot kapott.** Budapestről jelentik: Szterényi kereskedelem- ügyi miniszter mai bécsi tartózkodás alatt szakreferensekkel tárgyalt. A Magyarország értesülése szerint Szterényi miniszter délután külön kihallgatáson jelent meg Öfelségénél, akinek megköszönte, hogy a román béke- szerződés körül kifejtett eredményes műkö- dése elismerésül a bárói méltóságot kapta.

* **Mirbach utóda.** A Germania ér- tesülése szerint gróf Mirbach utódául Moszkvában von Hintze tengernagy, a krisztianiai német követ van kisse- melve. Ez a döntés Kühlmannnak a fő- hadiszálláson való látogatása alkalmával történt.

* **Waiszlovich Emilt felmentette a Kuria.** A Park szálló tulajdonosát, Waisz- lovich Emilt feljelentette a szálló portása, hogy őt felpofozta és elverte, mikor munka- könyvét követelte s elakart távozni. A nagy- várad járásbírósa felmentette a tulajdonost, mert nem látta beigazoltnak, hogy a verés tőle eredt, ő pedig tagadta, hogy megverte volna a portást. A királyi tábla az ítéletet megváltoztatta s Waiszlovich Emilt 1 havi fogházra ítélte. A királyi Kuria ítélete teg- nap érkezett Nagyváradra s eszerint a Ku- ria Waiszlovichot a vád alól felmentette s a járásbírósa ítéletének indokolását fo- gadta el.

* **A közéletmezési hivatal** pénztára új helyiségébe költözött tegnap, amely a hiva- tal folyosójának baloldali részén van. A pénztárban ezután csupán Dénes Béla fő- pénztáros és Weisz Margit pénztári tiszt le- hetnek jelen a közönség csak a rácson tul tartózkodhatik.

* **Visszaélések a kenyér körül.** Biró József rendőrfogalmazó észrevette, hogy Spi- erer Ignácné kantinos számára nagy kosa- rakban 1700 darab buktát szállítanak a ka- tonák. Lefoglalta a szállítmányt. Spiererné előadta, hogy kap ugyan a közéletmezési hivataltól lisztet, de ő azt átadja rendes áron Fried Mór Beöthy Ödön-utcai péknek, aki fehér kalácsot süt belőle s neki 22 fillér- jével adja át, ő ezeket 30 fillérért árusítja. A rendőrség a vallomás folytán megkereste a Közéletmezési Hivatalt, hogy való e Spi- erernének az a vallomása, hogy ő 1700 drb kalácsot való lisztet kapott a hivaltól? — Irimie Margit panasolja, hogy 1 kiló 40 deka barnakenyeret vett Schön Lipót péktől 2 korona 40 fillérért jegy nélkül. Kincses László rendőrkáplár megmérte a kenyeret s csak egy kilósnak találták. Az eljárást megindították. — Fehér kalácsot foglaltak le több piaci árusnál, azzal védekeznek, hogy ők Schön Lipót, Fried Mór és Deutsch Zsigmondtól vették. Az eljárás megindult el- lenük.

* **Felemelik a színházi árakat.** Er- délyi Miklós szinigazgató, hivatkozva a mai viszonyokra, s arra, hogy mindenütt maga- sabbak a helyárak, mint a nagyvárad Szig- ligeti színházban kérte, hogy a helyárakat felemelhesse. A szinügyi bizottság akként állapodott meg, hogy egy szűkebb bizottsá- got küldött ki a szinigazgató könyveinek és számadásainak megvizsgálására, hogy abból megállapítsák, hogy valóban szükség van e a helyárak felemelésére. A szűkebb bizottság tegnap tett eleget a megbízatásnak s a ta- paszalatok alapján a helyárak felemelését javasolja. Az emelés részleteit titokban tart- ják s majd a szinügyi bizottság elé terjesz- tik jelentésüket.

* **Kitüntetéssel vizsgáltak a nagy- várad kir. kath. jogakadémián.** A nagy- várad kir. kath. jogakadémián az 1917—8. tanév folyamán a következő joghallgatók nyertek kitűnő képesítést: I. alapvizsgálaton: Chirilla Gusztáv, Görömbölyi János, Hunya Benedek, Kis Ernő, Wagner Dániel. II. alap- vizsgálaton: Ajtay Sándor Albert, Géczy Ele- mér, Markovits József, Niedermann Zoltán. III. alapvizsgálaton: Borbély Lajos, Csécsy Imre, Jánossy Kornél, Robelly Tibor, Soltész Kálmán, Sztarill Ferenc, Vámosy Mihály. Két, 100—100 koronás pályadíjat nyert Kiss Ernő I. é. joghallgató.

* **Dr. Poyvár Szevér halála.** Jelentet- tük azt a szomorú hírt, hogy dr. Poyvár Szevér ügyvéd, a m. kir. 313. honvéd gya- logezred népfelkelő főhadnagya, a Signum Laudis és a Károly csapatkereszt tulajdonosa hősi halált halt. Ez a fájdalmas tény most bizonyossággá lett s a hősi halált ügy- véd testvérei: dr. Poyvár Özséb ügyvéd és nővérei tegnap kibocsátott gyászjelentésük- ben közlik ezt a fájdalmas hírt, hogy test- vérük az olasz harctéren a Piave melletti harcok folyamán hazája önfeláldozó védel- mében kapott súlyos sebében június 27-én, élete 39 ik évében hősi halált halt. A meg- boldogult földi maradványai az oderzói kato- nai temetőben vannak ideiglenesen eltemetve. A harcok után családja hazaszállíttatja a holttestet s itt helyezik végső nyugalomra a családi sírhelyen.

* **Hivatalos órák a kereskedelmi és iparkamarában.** Értesítjük az érdekelteket, hogy a mai naptól, július 9-től újabb intéz- kedésig a nagyvárad kereskedelmi és ipar- kamarában a hivatalos órák reggel 8 órától délután 2 óráig tartanak. Nagyvárad, 1918 július 8. A nagyvárad kereskedelmi és ipar- kamara: Dr. Moskovits József elnök. Dr. Oláh Béla II-od titkár.

* **Zöldfőzelék szállítása a városnak.** Még a tavasz elején megegyezett Nagyvárad városa Schwarcz Gyula nagybirtokossal, hogy az idei szezonban nagy mennyiségű zöld terményt: tökört, babot, borsót szállít a városi élelmezési ügyosztály, illetve a nagy- várad közönség részére. — Schwarcz Gyula most hivatkozva arra, hogy a kiadott maxi- mális árak magasabbak, mint amit a meg- állapodások magukban foglalnak s kéri tehát a maximális ár megtérítését. A város tanácsa tegnap abban állapodott meg, hogy a tökört a maximális áron alul 25 százalékkal, a bab- ért, a borsóért a maximális áron alul 10 százalékkal hajlandó a szállított árut fizetni. Vajjon ha a kikötött ár magasabb volna a maximális árnál, akkor is kérte volna Schwarcz Gyula a maximális árat.

* **Horváth Gusztáv hirtelen halála.** Horváth Gusztáv a nagyváradai kisiparosok vezetőségének tagja, a *Kisipar* című szaklap szerkesztője tegnap este fél 10 órakor hirtelen, valószínűleg husmérgezés következtében meghalt. A temetés ügyében ma, szerdán este fél 8 órakor a *Szalon* kávéházban értekezletet tart az egyesület vezetősége, melyre a tagokat ez uton is meghívja.

* **A szabó kisiparosok a főispánnál.** A nagyváradai kisiparosok alkalmi szövetkezetének tagjai tegnap testületileg tisztelgett Weisz Vilmos vezetése alatt *Malatinszky* Lajos főispánnál. Kérték a főispánt, hogy hasson oda, miszerint a köztisztviselők részére a kiutalt ruhát ne készen adja ki a Népruházati Bizottság, hanem a szövetet utalja ki s a ruhát a Kisiparosok Szövetkezetének tagjai nemcsak mérték után jól elkészítik, hanem jutányosan is. Így csekély különbséggel megfelelő, a kész ruhánál sokkal jobban elkészített ruhához jutnának a tisztviselők s egyben a szabó kisiparosok is munkához jutnának. *Malatinszky* Lajos főispán szívélyesen fogadta a deputációt s kijelentette, hogy kérelmüket melegen pártolja és minden tőle telhető elkövet, hogy a szabó kisiparosok kérelme teljesüljön. Kérte azonban, hogy mutassák be, hogy mily összegeket kívánnak a ruhák elkészítéséért, mert e nélkül nem tehet semmi lépést. A szabó kisiparosok ezt meg is ígérték és e tárgyan csütörtökön értekezletet tartanak.

* **Ifjúsági testnevelő tanfolyamok.** Szurmay Sándor honvédelmi miniszter arról értesítette *Malatinszky* Lajos főispánt, hogy ifjúsági testnevelő tanfolyamok szervezését rendelte el az összes iskolákban és intézetekben a kultuszminiszter hozzájárulásával. Most a belügyminiszter kéri a főispánt, hogy ezt a mozgalmat társadalmi és hivatalos uton is mozdítsa elő s a szünidei középiskolai ifjúsági tanfolyam szervezését is segítse elő. A főispán azonnal rendelkezett, hogy e tanfolyamok szervezésére a kellő munkálatok meginduljanak.

* **Adomány a vak katonáknak.** Gömbös Ilonka, Gömbös Józsika, Czigány Margitka, Wein Paula, Bimsberger Ilonka egy színelőadás jövedelmeként 7 koronát juttattak hozzá a vak katonák javára. Gyűjtésünk ezzel 5577 korona 42 fillérre emelkedett. Rendeltetési helyére juttatjuk.

* **Terjed a spanyol nátha.** Tegnap Nagyváradon egyszerre rendkívüli elterjedéssel adott életjelt magáról a spanyol nátha. Kiadóhivatali vezetőnk, *Tuka* János is e betegségben fekszik, megkapta a járványos betegséget *Pálly* Jenő káptalani mérnök, igen súlyos tünetek közt betegedtek meg *Németh* Irén és *Erzsébet* a magas víztartó mellett levő házban. A járvány ereje tehát nem csökkent, sőt erősödött. Mayer László dr főorvos ismét a normális életmódot s az óvatosságot ajánlja a baj kiküldésére.

* **Cséplőgépek szalmával fűtése.** — A közlelmezési kormánybiztos 497—1978. sz. rendelete folytán tudomására hozom az érdekelteknek, hogy a cséplőgépeknek szalmával való fűtés engedélyezését célzó, kelően megindokolt és igazolt kérelmek a város polgármesteréhez adandók be. A kérvények innét lesznek döntés végett a közlelmezési kormánybiztos urhoz áttéve. Nagyvárad, 1918. évi július 5 én. *Lukács Ödön*, polgármesterhelyettes.

* **Uj törvényjavaslat a szerzői jog védelméről.** Az Est jelenti: Magyarország eddig tudvalevően nem csatlakozott az irodalmi és művészeti művek védelmére alakult berni nemzetközi unióhoz. Hosszas tárgyalás után most végre elhatározta a kormány, hogy az országgyűlésnek az unióba való belépését fogja javasolni és erre vonatkozólag mielőbb törvényjavaslatot fog előterjeszteni.

* **Orvosi hír.** *Dr. Krausz Irén* fogorvos elutazás miatt rendeléseit csak f. hó 15-én folytatja.

* **A Gy. O. Sz. értekezlete** A Gyár iparosok Országos Szövetségének nagyváradai fiókjá értekezletet tartott *dr. Moskovits* József elnöki vezetése alatt. Az értekezlet legfontosabb tárgya volt a gyári munkások élelmezésének kérdése. *Dr. Moskovits* József elnök ismertette az ügyet s előadta, hogy a közlelmezési hivatal vezető m. kir. miniszter rendelete szerint a gyáriparosok, tisztviselők, munkások és ezek családtagjai élelmezéssel közvetlenül a közlelmezési minisztertől igényelhetik, ha legalább 1000 alkalmazott ellátására tömörülnek. Ily csoportosulás történt Pozsonyban, Debrecenben és Kassán. A megoldás módja az, hogy az érdekeltség bejelenti az ellátásra szorulókat pontos névjegyzékét, külön külön véve a nehéz és könnyű munkásokat, az adminisztráció és ellenőrzés pedig közösen történék. *Szma* zsenka Ernő alelnök elvileg csatlakozik a mozgalomhoz, de úgy véli, hogy a város közlelmezési ügyosztálya utján is lehetséges legalább ideiglenesen megoldani a kérdést. Erre nézve elfogadható analógiát nyújt a városi vasut szervezete, mely lehetővé teszi, hogy az alkalmazottak részére szükséges élelmiszereket a vállalat közvetlenül kapja meg és ossza fel munkásai között. Érdekes vita után a szövetség elhatározta, hogy ez irányban tárgyalást kezd a város közlelmezési ügyosztályával, emellett azonban az árubeszerzési csoport ügyeit is evidenciában tartják.

* **Kivégeztek egy szökött katonát.** A Magyar Tudósító jelenti: *Kecskés* Ernő a 29. honvédpótzászlóalj népfelkelő ujoncát, aki már harmadizben szökött meg csapattestétől, a honvéd hadosztálybíróóság, mint rögtönítélő bíróóság e hó 9 én agyonlövésére ítélte. Az ítéletet tegnap a 29. honvéd pótzászlóalj lak-tanyájában az elítélten végrehajtották.

* **Cérna elosztás az iparosoknak.** Tisztelettel értesítjük testületünk kötelékébe tartozó szabó, szücs, paplanos iparosokat, a kik cérrára hivatalunknál jelentkeztek, hogy a részükre jutó cérna átvétele végett folyó hó 11 én, azaz csütörtökön délelőtt 8—12 ig, délután 3—5ig a testületi menháznál az elosztáson jelentkezzenek, mivel a később jelentkezők igényei teljesíteni nem fognak. Az Ipartestület Einöksége.

* **Értesítés.** Értesitem a tisztelt szülöket és növendékeimet, hogy a zongora- és énektanítást újból megkezdem. Előkészítetek az énektanítói tanfolyamra, melyet megfelelő előkészülettel 6 hónap alatt ellehet végezni. Jelentkezés csak szerdai napon. Tisztelettel *Lamprecht Mici*, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okleveles ének- és okleveles zongora-tanítónő. Arany János-utca 4. Ugyanott új pianinó eladó.

Legujabb füzöket legolcsóbban
Kesztenbaum Juliskánál
lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona
gyógyszertár mellett)
Telefonszám: 827.
Leibchenek félárban!

Színház.

Heti műsor:

Szerda: Traviata.
Csütörtök: Márvány menyasszony.
Péntek: Mágna Miska.
Szombat délután: Szép Heléna.
Szombat este: Stambul rózsája.
Vasárnap délután: Kis szeleburdi.
Vasárnap este: Lili.

Kálmán Mancsi. Tegnap bucsuzott el a nagyváradai közönségtől *Kálmán Mancsi* a közönség zajos ovációi közt. *Kálmán Mancsi* sok igyekezettel és tagadhatlan temperamentummal lépett a szini pályára, amelyen kisebb szerepekben sikerei is voltak. Elsőrangú csillaggá nem fejlődhetett, abban gyenge hangja volt akadály. Tehetségét azonban szorgalommal sokban fejlesztheti ott is, a hol fogyatékosnak látszik és azért további pályafutása elé a közönség reménykedve tekint.

Mágna Miska. Pénteken este élénk, zajos ünneplés színhelye lesz a Szigligeti színház, amelynek egyik régi, kedvenc művésze ez estén lép fel utoljára a váradai publikum előtt. *Tompá Béla*, akit szerződése Budapestre szólít, utoljára egyik legsikerültebb alakítását mutatja be és a *Mágna Miska* címszerepében lép fel.

Délutáni előadások. Szombaton délután az e napokban oly nagy sikerrel felelevenített *Szép Heléna* kerül színre, míg vasárnap délután *A kis szeleburdi* tölti be a műsort.

VIGADÓ mozgó- színház	MA
	Az eskü. Egy asszony tragédiája.
Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek	

SZERKESZTŐI PÓTZÁSLOAJ

Pótzászlóalji Izidor. Önt ugyan jó helyről védelmezik, szegény hitsorsos: az Uj Nagyváradtól. Nem is egyszer, hanem kétszer. Előbb a miatt a cikkünk miatt gurult dűhbe az U. N., amelyben a cipősalókra hívtuk fel a közönség figyelmét; nehogy a közönség érdeklődjék aziránt, micsoda csalással lehet néhány pár cipőből palotákat építeni, hát a szabadkőmives lap előtérbe tolt a szegény Izidort, aki pedig éppen olyan szerényen huzódott meg a mi cikkünkben, mint a pótzászlóalji valamelyik irodájában. Tegnap azt a kérdést tettük fel, az Uj Nagyvárad ungerkodására, hogy ki a népcsaló? Most megint Pótzászlóalji Izidort rángatja elő az Uj Nagyvárad és

a felmentett keresztényekre próbálja uszítani hitsorsosait. Jól van, beszéljünk erről is.

Az Uj Nagyváradi keresztény vére szomjazik még több keresztény vére. Nekikeseredve és felháborodással állapítja meg, hogy nem minden keresztény ment el a harctérre, s maradtak még itthon azokból, akiket az Uj Nagyváradi nem szeret. Felhördül e miatt s követeli a neki nem tetszők frontra küldését.

Megállapítja ugyan, hogy itthon is kell az ember, sőt itthon is lehet érdemes és a nemzet fenntartására értékes munkát végezni, de azt gondolja, hogy a keresztények csak menjenek mind a frontra, az itthoni munkát is hadd végezzék az Uj Nagyváradé. Hátha így még több lesz a felmentett Izidor, vagy legalább ezek az itthon maradtak nem zavarják az ő üzleti tevékenységüket.

Számít arra, hogy apró bosszantásával sikerülni fog még több keresztényt végleg elnémitatni azok közül, akik néhányan még itthon vagyunk.

Uj Nagyváradi vidékén eddig nagyon jól bevált ez a ravasz taktika. Ők a hősi pályát átengedték a keresztényeknek s legfeljebb a fronttól 40 kilométernyire mentek el. A zsidó összetartásnak gyönyörű példáit láttuk. Ahol egy zsidó jutott befolyásosabb pozícióba, ott egy egész kis zsidó társaságot gyűjtött maga köré. Így jutottak pompás fedezékekbe hitsorsosaik. Nagy szerepe volt ebben még a régi, híres zsidó élelmességnek is.

Ezt nemcsak mi látjuk és tudjuk. Tudja ezt Magyarország egész keresztény népe. S csodálatos, hogy ezt az igazságot alig meri kimondani valaki Magyarországon. Talán majd ha hőseink újra visszajönnek a harcterekről, akkor ezeknek lesz bátorságuk ezt elmondani, nem csak suttozva, zárt társaságban, hanem nyíltan, a közélet terén is. Addig azonban az Uj Nagyváradi terrorizálni akar mindenkit, aki ezt a közismert igazságot emlegetni meri még akkor is, ha ezt egy keserű tréfa alakjában meri is felemlíteni.

Mi megmondtuk s megmondjuk ezentúl is; sőt tovább megyünk. Tessék statisztikát összeállítani, felekezeti szerint, hány keresztény és hány zsidó van felmentve? Tudunk szabadkőműves és más, rendezetlen felekezeti hangos urfiakról, akik a háboru alatt hirtelen pályát cseréltek és közéletmezési, fakereskedői, meg mit tudjuk miféle új tehetséget fedeztek fel magukban az U. N. által olyan undorral emlegetett felmentések kedvéért. Ezeket feszegesse az Uj Nagyváradi. Aztán nézze meg: keresztények vannak felmentve a bankokban, a pudlik mögött, a fatelepeken? Nézzük azokat a bizonyos pótzászlóaljokat is. Az Alkotmányban a következőket írta június 30-án a székesfehérvári püspök:

„Csak a m. kir. 42. honvéd pótzászlóaljat említem, mely Szatmár, Ugocsa és Máramaros vármegyék területéről egészítődik ki. Volt idő a háboru alatt, mikor a pótzászlóaljnál a segéd-tiszt, a hozzá beosztott három tiszt, a honvéd-állomásegédtiszt, a pótzászlóalj orvosfőnök, a felülvizsgálatos osztag parancsnoka, a segédvizsgálatos osztag parancsnoka, a lábadozó osztag parancsnoka és orvosa, a gazdasági hivatal főnöke és a raktártiszt egytől-egyig zsidók voltak. Jelenben annyiban van változás, hogy a fentiek közül a pótzászlóalj orvosfőnöke és a segédvizsgálatos osztag parancsnoka nem zsidó. Aki a katonai viszonyokkal ismerős, az tudja, hogy a fenti tiszt állások a legfontosabbak a pöttestéknél. Nem is beszéllek azután arról, hogy ott is a legénységi állományu egyének között az irodában

minő állapotok vannak. Kint a gyakorlótéren s a menetszázadokban alig van zsidó.”

Megcáfolta ezt valaki? Még csak meg sem próbálták. Ugyanő írta azt is, hogy „minél közelebb jutunk a frontok gyűrődéséin a tűzhöz, annál több ott a keresztény nép és minél hátrább kerülünk, annál több a zsidó”.

Igy is lehet erről írni, nemcsak virágnyelven, Pótzászlóalj Izidor formájában. Ha az Uj Nagyváradnak így tetszik, majd így folytatjuk.

És most egy szívesseget kérünk Öntől, kedves Pótzászlóalj Izidor. Az Uj Nagyváradi szerény elragadtatással emlékezik meg azokról a gyönyörű cikkekről, melyeket ő a gaz árdragitók ellen és más hasonló népcsalók ellen írt. Ha az U. N. mondja, hogy ő ilyen cikkeket írt, akkor azt Ön bizonyosan el is hiszi. Kérje hát meg kedves újságját, szíveskedjék ezeket a cikkeket, amelyeket valószínűleg a szedősztrájk alkalmával írt meg, alkalmilag közlé is tenni, hogy valaki olvashassa is. Aztán még egyet. Ugyanakkor sugja meg az Uj Nagyváradnak azt is, hogy máskor, ha a felmentések iránt érdeklődik, először nézzen körül a saját portáján, hátha ott legközelebb talál valami érdekeset.

D. U. Pénteken is, általában minden hétköznap lehet a Népszövetségi Hitelszövetkezetben hadikölcsönt jegyezni, nemcsak a rendes befizetési napokon.

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR.** Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY.**

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda v. t.

Magyar Országos Biztosító Intézet Részvénytársaság

Hadi és hadikölcsön biztosító osztálya.

A m. kir. Honv. Miniszterium Hadsegélyző hivatalának ellenőrzése alatt az elesettek özvegyei és árvái érdekében és javára.

Biharmegyei Központja:

Nagyvárad, Ezredévi Emlék-tér 2. szám I. em.

Hadikölcsön jegyzés biztosítással kapcsolatban.

A bankoknál eszközölt jegyzéssel egyenlő értékkel bir.

Intézetünk módot nyújt mindenkinek kis összeggel nagy összeget jegyezhetni és mellett saját magáról és családjáról is gondoskodhatni.

Aki pl. 1000 kor. hadikölcsön-biztosítást köt, 15 éven át évenként egészben csak 49-50 koronát tartozik fizetni. Ha a fél ezen időt megéli, úgy őt magát illeti meg az 1000 koronás hadikölcsön, ha bármikor előbb halna meg, akár itthon, akár a harctéren, úgy azt azonnal halála után családja kapja ki, minden utánfizetés nélkül.

10000 koronáig orvosi vizsgálat nélkül köthető hadikölcsön biztosítás. Bélyeg vagy póttileték nem fizetendő.

Bármikor beszüntethető, a befizetett összeg, ez esetben sem vész el.

Hadikölcsön biztosítást köthet minden 15-60 éves egyén, nemre való tekintet nélkül.

Mindenemü felvilágosítással készséggel szolgál a

Magyar Országos Biztosító Intézet r-t.
Biharmegyei Kirendeltsége

Nagyvárad

Ezredévi Emlék-tér 2. sz. I. em. Telefon 11-85.

APOLLÓ
mozgó-
színház

MA

A Szamárbőr.

Dráma Balzac regénye után.

Az előadások vasárnap d. u. 3 óra-
kor, hétköznap 1/27 óra-
kor kezdődnek.

Mocsáry Sándor

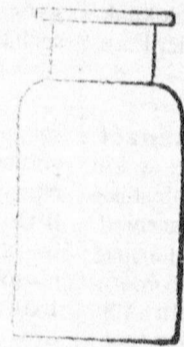
TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő,
bádogos, lakatos, műszerész és
bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és
National Cassa javító. Eleckrotechni-
kai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-
szálas Tungstám-égők, villanyvasa-
lók állandóan raktáron.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	12-
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15-
Majolika tálca fogóval	8-
Majolika cukortartó diszes	8-
Majolika gyümölcskészlet	8-
Vizes készlet csiszolt üvegből	12-
Boros	12-
Likör	12-
Befőttes készlet kristály fehér	12-
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12-
Majolika fali sőtartó színes	8-
Majolika vizeskanesó színes	10-
Kenyérkosár színes üveggel	10-
Chinaezüst cukortartó	10-
Chinaezüst gyümölcsállvány	10-
Majolika virágváza színes	5-
Majolika virág'azék	5-
Majolika díszfigura	5-
Porcellán főzőlábas	5-
Porcellán főzőfazék	5-
Teáskészlet színes aranyozással	50-
Kávékészlet színes aranyozással	50-
Feketéskészlet színes aranyozással	50-
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150-
Hideg felvágottas készlet sz. aranyozással	40-
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50-
Falitükör színes aranyozott kerettel	80-
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25-
Függő-lámpa teljesen felszerelve	80-
Teáspohár chinaezüst foglalásban	8-
Teáscsésze színes finom aranyozással	4-
Kávécsésze	4-
Köpőcsésze	5-
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5-

Nippek, Figurák, Szent Antal szob-
rok, Mária szobrok, Szentelt víz-
tartók, Konyhaberendezési cikkek,
Képketrek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!!

KOMLUS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg
és diszjúáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

◆ APRÓ HIRDETÉSEK. ◆

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Háztartás

minden ágában jártas nő lehetőleg vidékre gazdaszonyi állást keres. Cim a kiadóban.

A Royalban minden este Banda Marcsi fia hangversenyez.

Fényképészeti

lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Nőiszabóság

— Divatterem. Elegáns costümök, estélyi és utcai ruhák, aljak, blouzok legszebb kivitelben méret után készülnek. Átalakítások is elfogadtnak. Tisztviselő családoknak kedvezmény. Czillér Imre áruházában. c

Ne dobja ki pénzét új ruháért, mert a kitűnően bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Bérbeadó

Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradai cégnél nyerhető.

Jó bizonyítványokkal rendelkező megbízható egyén hivatalosjai minőségben állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Ór

lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete Sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3—5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

GÉPMUNKÁS

felvétetik

a Szent László-nyomdában.

Éladó ház.

Vizvezeték-utca 5. szám alatt. Értekezhetni dr. Papp Károly ügyvédnél Szilágyi Dezső-utca 5.

Ruhafesték

valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Vízonteladók árendéjében részesülnek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Pemete

és hársfamézscukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tavaszi

szeplők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Poloskairtó

Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irtására. Ára 2-40 K, nagy üveg 5 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Kiadó

üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r. t.” irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

Tyukszemirtő

három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hév víz fürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, kőszvény, csusz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva!
Villanyvilágítás!

Téli szeziónban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN
Támogassuk ezen új vállalatot!!!

ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámítól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

Betűszedő tanulóknak fiú és **berakó** tanulóknak leány fizetéssel felvétetik a **Szent László-nyomda** részv. - társaságnál.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a ::

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

Eladó házak!

Fürdő-utcán 16. és 22. számú két sarokház eladó.

Felvilágosítást nyújt:
dr. Imrik Gusztáv ügyvéd
Sal Ferenc-utca 15. sz.
Telefon-szám: 4-16.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészít felelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik új ker. tanfolyam hölgyek részére gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre.
Deöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

Szent László Püspök gyógyfürdő

Nagyvárad mellett.

A kénes hév víz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással kőszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabású nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástanítás, napfürdő, homokkúra. Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

LEGF. BUZACSRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVEDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz. Vidékiek kérjenek árajánlatot

Beraktározás.

Áruk, butorok, termények stb. hosszabb vagy rövidebb időre való beraktározására megfelelő helyiségek, ezeken kívül boros- és szárazpincék, istállók, kocsiszínek is állanak rendelkezésre. A beraktározott árukat tűz- és betörés ellen biztosítjuk. Közelebbi felvilágosítással szolgál a

Fekete Sas és Zöldfa R.-T. beraktározási osztálya.
Iroda Sas-passage 22. sz. lépcső.
TELEFONSZÁM: 14-00.